

Sygn. akt VII U 2488/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący Sędzia S.O. Małgorzata Kowalska

Protokolant prot. sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy z wniosku S. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do części uzupełniającej renty rolniczej

na skutek odwołania S. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 26 sierpnia 2013 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że S. K. ma prawo do wypłaty świadczenia rentowego w pełnej wysokości poczynając od dnia 1 września 2013 roku;

II. zasądza od Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz wnioskodawcy S. K. kwotę 60 złotych powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towaru i usług tytułem zwrotu kosztów postępowania.

VII U 2488/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 sierpnia 2013 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego powołując się przepis art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U 2015, poz. 704) odmówił S. K. prawa do wypłaty świadczenia w pełnej wysokości wskazując, że nie zaprzestał on prowadzenia działalności rolniczej (decyzja k. 261, t. IV a.e.)

Odwołanie od decyzji wniósł S. K. podnosząc, że on i jego żona E. zaprzestali działalności rolniczej. Żona jest wprawdzie współwłaścicielem gospodarstwa rolnego, które odziedziczyła wraz z matką i bratem po ojcu, jednak nie prowadzi tam żadnej działalności rolniczej, swoją część chciała oddać w dzierżawę, jednak pozostali współwłaściciele nie wyrazili zgody na podpisanie umowy dzierżawy (odwołanie k. 2-8 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik Prezesa KRUS wnosił o oddalenie odwołania wnioskodawcy wskazując, wobec braku zgody na zawarcie umowy dzierżawy przez pozostałych współwłaścicieli należy uznać, iż żona wnioskodawcy E. K. (1) nie zaprzestała skutecznie prowadzenia działalności rolniczej (k. 9 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie S. K. i E. K. (1) od 1 stycznia 1987 roku podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników z tytułu posiadania wspólnego gospodarstwa rolnego o powierzchni 8,86 ha. Dodatkowo E. K. (1) w drodze dziedziczenia po zmarłym ojcu M. L. nabyła udział wynoszący 1/6 w gospodarstwie rolnym we wsi L. oraz Ż. o powierzchni 3,25 ha. Właścicielami pozostałych udziałów byli matka i brat E. K. (1) tj. L. L. i E. L. (postanowienie z dnia 22 marca 2000 roku k. 12 a.s.).

Od września 1996 roku wnioskodawca uprawniony jest do renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Część uzupełniająca tego świadczenia była zawieszona w 50% z powodu niezaprzeszczenia prowadzenia działalności rolniczej przez małżonkę skarżącego E. K. (1) do dnia 31 lipca 2003 roku (bezsporne).

Następnie od maja 2003 roku, z powodu schorzeń kręgosłupa prawo do renty rolniczej otrzymała E. K. (1). Wówczas małżonkowie K. przekazali wspólne gospodarstwo rolne w drodze darowizny synowi E. K. (2) (akt notarialny k. 46-48, t. III a.r., decyzja k. 156, t. II a.r.). Udział w gospodarstwie rolnym należący do E. K. (1) wdzierżawiono R. W., od dnia 18 sierpnia 2003 roku na okres 10 lat. Na oddanie przypadającego jej udziału w dzierżawę zgodę wyrazili współwłaściciele - L. L. i E. L. (k 49-51, t. III a.r.).

Od dnia 1 sierpnia 2003 roku Kasa podjęła wypłatę części uzupełniającej renty przysługującej wnioskodawcy i jego żonie w pełnym wymiarze (decyzja k. 156, t. II a.r., decyzja k. 59, t. III a.r.).

W kwietniu 2013 roku wpłynęła do KRUS informacja od E. K. (2) – syna wnioskodawcy, iż S. K. pobiera rentę rolniczą, a jednocześnie użytkuje grunty rolne, których właścicielem jest syn, z tego tytułu pobiera dopłaty bezpośrednio z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Nadto w sierpniu 2013 roku skończył się 10 letni okres dzierżawy udziału w gospodarstwie rolnym (...) (k. 210 a.s.).

Decyzją z dnia 6 sierpnia 2013 roku KRUS wydał decyzję, którą od dnia 1 września 2013 roku zawiesił wypłatę części uzupełniającej świadczenia przyznanego wnioskodawcy. Przyczyną tego było, jak podano, wygaśnięcie umowy dzierżawy (decyzja k. 249, t. IV a.r. oraz pismo k. 250, t. IV a.r.).

W dniu 16 sierpnia 2013 roku S. K. złożył do KRUS umowę dzierżawy z dnia 16 sierpnia 2013 roku pomiędzy E. K. (1) oraz R. W., której przedmiotem był udział E. K. (1) w odziedziczonym gospodarstwie rolnym. Dzierżawa została zawarta na okres 10 lat tj. do 2023 roku. Umowa ta została zgłoszona do Starostwa Powiatowego w L., jednak współwłaściciele nie wyrazili zgody na zawarcie tej umowy (k. 252 – 260, t. IV a.r.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 26 sierpnia 2013 roku odmówiono S. K. prawa do świadczenia w pełnej wysokości, wskazując, iż E. K. (1) jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego, gdyż umowa dzierżawy udziału wynoszącego 1/6 powierzchni z 3,25 hektarowego gospodarstwa nie daje podstaw do uznania, że małżonkowie zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej.

Obecnie S. i E. małż. K. nie prowadzą żadnej działalności rolniczej, nie posiadają żadnego sprzętu rolniczego, nie uprawiają zboża ani nie hodują żywego inwentarza, poza drobiem i królikami na własny użytek. Okresowo też wnioskodawca opiekował się kilkoma sztukami kóz, które należały do jego syna. Nadto nie czerpią oni żadnych korzyści z gospodarstwa, nie otrzymuje od syna żadnych pożytków z gospodarstwa ani pieniędzy za sprzedane produkty, część gospodarstwa należąca do E. K. (1) nie jest zaś w ogóle uprawiana. Jedynym źródłem utrzymania wnioskodawcy jest renta rolna wypłacana w części składkowej. Wnioskodawca ubiegał się w latach 2011 i 2012 o dopłaty unijne do gruntów rolnych położonych w D., T. oraz Ż.. Uzyskane dopłaty zwrócił w części. Wnioskodawca nie figuruje w rejestrach wymiarowych na podatek rolny (pismo (...) k. 27 a.s., zaświadczenie Urzędu Gminy O. k. 19 a.s., zeznania wnioskodawcy k. 91-91v a.s. w zw. z k. 23v-25 a.s., zeznania K. K. (2) k.90v-91 a.s., zeznania E. K. (2) k. 86v-87 a.s., zeznania R. W. k. 55v-56v a.s.).

Wnioskodawca leczy się m.in. z powodu przewlekłej choroby wieńcowej CCSI występującej z okresowymi zasląbnięciami, choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa z dyskopatią Th7 – Th8 i przewlekłym bólowym kręgosłupa piersiowego, przewlekłej rwy kulszowej lewostronnej, radikulopatii lędźwiowo – krzyżowej lewostronnej objawowej, centralnej przepukliny dysku L4-L5, przemijającej niewydolności krążenia mózgowego, przepukliny pachwinowej

lewostronnej z zaostrzeniami wymagającymi co najmniej raz roku leczenia szpitalnego (vide karty informacyjne za lata 2007-2012). Przebył ponadto kompresyjne złamanie kości krzyżowej Th12-L1 w 1980 roku oraz wielogniskowe naczyniopochodne niedokrwiennie uszkodzenie mózgu w grudniu 2011 roku (zaświadczenie k. 20 a.s., dokumentacja medyczna k. 31 a.s.).

Gospodarstwo odziedziczone przez E. K. (1) w należytą jej części o powierzchni około 1,11 ha od 2003 roku było wdzierżawione R. W.. Umowa zawarta na 10 lat wygasła w sierpniu 2013 roku. Strony zawarły nową umowę dzierżawy na okres 10 lat, jednak zgody na zawarcie kolejnej umowy nie wyrazili współwłaściciele tego gospodarstwa (...). R. W. w tych okolicznościach zrezygnował z dalszego korzystania z tych gruntów, obawiając się kłopotów. Obecnie nikt nie użytkuje tej ziemi (zeznania R. W. k 55v-56v a.s, zeznania E. L. k. 81v-82 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przedłożone dowody z dokumentów znajdujące się w aktach rentowych KRUS oraz ZUS a także na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadków. Okoliczności podane przez wnioskodawcę związane z zaprzestaniem przez nią prowadzenia działalności rolniczej, mimo, że jego żona nadal jest właścicielem gospodarstwa rolnego zostały w sposób nie budzący wątpliwości potwierdzone przez większość występujące w sprawie świadków.

Przed wszystkim fakt, iż ziemia stanowiąca udział żony wnioskodawcy w oddziedziczonym po ojcu gospodarstwie była do 2013 roku wdzierżawiona a obecnie wskutek braku zgody współwłaścicieli na dalszą dzierżawę nie jest przez nikogo uprawiana z całą stanowczością potwierdzili świadek obcy dla małżonków: R. W. oraz skonfliktowany z nimi brat wnioskodawczyni E. L.. Nadto R. W. i K. K. (2) podali, iż od kilku lat nie widzieli, aby na gospodarstwie należącym do E. K. (1) bądź w gospodarstwie obecnie należącym do E. K. (2) pracował wnioskodawca bądź jego żona. K. K. (2) zaprzeczył jakoby po 2011 roku świadczył jakiegokolwiek usługi związane z uprawą roli na rzecz S. K.. Zeznania świadków w tej części były zgodne i wzajemnie się uzupełniające. Sąd uznał je w pełni za wiarygodne.

Podkreślić w tym miejscu należy także, iż świadkowie E. K. (2) oraz E. L. pozostają w konflikcie z małżonkami E. i S. K.. Ich zeznania Sąd uznał za wiarygodne tylko w części. E. K. (2) złożył doniesienie do Kasy o fakcie prowadzenia przez ojca działalności rolniczej na jego gruntach, to samo stanowisko zaprezentował zeznając w niniejszej sprawie. Biorąc jednak pod uwagę pozostały materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w tym zeznania pozostałych świadków oraz dokumentację medyczną wskazującą na schorzenia na jakie leczy się wnioskodawca Sąd nie dał wiary świadkowi co do podanych okoliczności. Niewiarygodne jest bowiem aby wnioskodawca prowadził działalność rolniczą na gruntach należących do syna, z którym pozostawał w konflikcie. Konflikt ten jest na tyle poważny, iż wnioskodawca skierował do Sądu pozew o odwołanie darowizny dla syna E. K. (2). Nadto stan zdrowia wnioskodawcy, w szczególności schorzenia neurologiczne, nie wskazuje aby mógł on prowadzić działalność rolniczą w spornym okresie. Nadto podkreślić należy iż pozwany organ rentowy również nie dał wiary twierdzeniom E. K. (2), gdyż przeprowadzone postępowanie wyjaśniające nie doprowadziło do uznania, iż wnioskodawca prowadził działalność rolniczą na gruntach położonych w T. przez 2013 rokiem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie S. K. jest zasadne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w niniejszej sprawie spornym okresem jest okres przypadający po dacie 1 września 2013 roku. Od tego dnia pozwany rolniczy organ rentowy zawiesił wypłatę części uzupełniającej świadczenia S. K. w całości. Podstawą takiej decyzji stał się fakt, iż w sierpniu 2013 roku nie doszło do skutecznego zawarcia umowy dzierżawy na udziału E. K. (1) w gospodarstwie rolnym w wysokości 1/6. Brak zgody na zawarcie umowy dzierżawy przez pozostałych współwłaścicieli, według pozwanego powoduje bowiem, iż nie można uznać aby żona wnioskodawcy E. K. (1) zaprzestała skutecznie prowadzenia działalności rolniczej (k. 250, t. IV a.r.). Kasa nie kwestionowała natomiast w żadnej mierze wcześniejszego okresu, kiedy to wypłacano wnioskodawcy świadczenie w pełnej wysokości.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi

działalność rolniczą. Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-11.

Uznaje się, m.in. że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając: gruntów wydierzawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej: małżonkiem emeryta lub rencisty, jego zstępny lub pasierbem, osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym, małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c; (ust. 4, pkt 1 art. 28 ustawy)

Jednakże domniemanie określone w art. 28 ust. 4 ustawy upada w razie wykazania, iż mimo posiadania przez emeryta lub rencistę, bądź jego małżonka, gospodarstwa rolnego, świadczeniobiorca faktycznie nie prowadzi na tym gruncie działalności rolniczej. Art. 28 ust. 4 ustawy należy bowiem interpretować w powiązaniu z art. 6 pkt 1 i pkt 3 ustawy, w którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym, a nadto w zgodzie z art. 38 pkt 1 ustawy zawierającym domniemanie, iż właściciel gruntów zaliczonych do użytków rolnych lub zarejestrowany jako dzierżawca takich gruntów prowadzi na nich działalność rolniczą. Porównanie ustępów 1 i 4 art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie może prowadzić do utożsamienia pojęcia "prowadzenie (kontynuowanie) działalności rolniczej" z pojęciem "własności lub posiadania gruntu", ponieważ pojęcia te są nieprzystawalne.

W utrwalonym orzecznictwie sądowym od wielu lat funkcjonuje pogląd, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Wynika to z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 r. w sprawie II UZP 5/04, w której SN dokonał wykładni przepisu art. 24 ustawy, którą Sąd Okręgowy orzekający w sprawie w pełni podziela. Identycznie wypowiadały się w tej materii sądy apelacyjne twierdząc, że nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (np: wyrok SA w Łodzi z 18.09.2014r. w sprawie III AUa 2548/13, SA w Białymstoku z 05.03.2014r. w sprawie III AUa 1348/13, SA w Gdańsku z 25.09.2013r. w sprawie III AUa 41/13).

Nie ulega wątpliwości, że żona wnioskodawcy nadal jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego o łącznej pow. ok. 3,25 ha. Jednak zgromadzone w toku postępowania dowody w sposób niezbity świadczą, iż gospodarstwa tego nie uprawia ani ona ani jej mąż. Przez okres 10 lat poprzedzających wydanie zaskarżonej decyzji udział w oddziedziczonym gospodarstwie został wydierzawiony R. W.. Uprawiał on przejęte grunty orne, płacił podatek rolny, nie pobierał z tego tytułu jedynie dopłat bezpośrednich. Strony umowy dzierżawy z 2003 roku wyraziły po upływie czasu na jaki umowa została zawarta chęć jej kontynuowania. Wnioskodawca ani jego żona nie mieli więc zamiaru prowadzić działalności rolniczej na tych obszarach. Do sfinalizowania umowy nie doszło z winy współwłaścicieli – matki i brata E. K. (1), którzy nie wyrazili zgody na dzierżawę.

Tymczasem w ocenie Sądu fakt posiadania udziału w gospodarstwie rolnym nie może w sposób automatyczny przesądzać o prowadzeniu działalności rolniczej (tak też Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 03.10.2012r. w sprawie III AUa 46/12. (LEX nr 1223159).

Zdaniem Sądu wnioskodawca udowodnił, że nie prowadzi działalności rolniczej ani na obszarach objętych współwłasnością ani na gruntach darowanych synowi E.. Z powodu konfliktu w rodzinie żony obecnie nie można dojść do porozumienia z pozostałymi współwłaścicielami odnośnie wydierzawienia części gospodarstwa przynależnej żonie wnioskodawcy. Nie zmienia to jednak faktu, iż małżonkowie K. nie prowadzą tam działalności rolniczej. W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż nie pozwala im na to stan zdrowia - nie bez znaczenia jest też, że wnioskodawca jest

osobą chorą, uznaną na stałe za niezdolną do wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co stanowi dodatkowy argument za przyjęciem tezy, że nie prowadzi działalności rolniczej. Nadto jak wynika z zeznań świadków ziemia ta leży ugorem, po zakończeniu umowy dzierżawy nikt tam nie niczego nie uprawia. Skarżący nie ma poza tym maszyn rolniczych, które pozwoliłyby mu uprawiać tam zboża czy inne rośliny. Nie potwierdziły się też zeznania syna wnioskodawcy E. K. (2) jakoby ojciec wynajmował sąsiadów do prac rolniczych. Prawo do tej ziemi roszczę są sobie też brat E. K. (1) i jego dzieci – świadek R. W. zeznał, iż L. L. i E. L., odmawiając zgodny na dzierżawę wspominali, iż pole to chcą użytkować dzieci E. L..

W ocenie Sądu te same uwagi można odnieść do okoliczności prowadzenia działalności rolniczej przez małżonków K. na gruntach, które przekazali synowi E.. Pomiedzy nimi synem również istnieje konflikt – S. K. zmierzał do odwołania darowizny gospodarstwa rolnego. Jednakże mimo wszystko, biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wskazane okoliczności trudno uznać, aby wnioskodawca, w obecnym stanie zdrowia, bez podstawowych maszyn rolniczych prowadził działalność rolniczą na nienależących do niego gruntach.

Z tego względu Sąd uznał, że S. K. ani jego żona E. K. (1) od dnia 1 września 2013 roku nie mieli statusu rolnika, prowadzącego działalność rolniczą gdyż z powodów wskazanych wyżej nie prowadzili tej działalności. Dlatego też wnioskodawca poczynając od tej daty ma prawo do wypłaty świadczenia rentowego w pełnej wysokości.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.

Sąd Okręgowy orzekł o obowiązku zwrotu kosztów procesu od pozwanego na rzecz wnioskodawcy w wysokości 60 złotych - zgodnie z treścią art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348). Na niezbędne koszty dochodzonych praw przez pozwanego składają się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 60 złotych.